

Hur funkar vården för patienter med atopiskt eksem?

Enkät till landets regioner

Astma och
Allergiförbundet

Sammanfattning

Förra året kom Läkemedelsverket med nya behandlingsrekommendationer för den kroniska sjukdomen atopiskt eksem, som även kallas atopisk dermatit. En viktig del av rekommendationerna handlar om att patienter med sjukdomen ska få stöd i sin egenvård av eksemet, bland annat genom en skriftlig behandlingsplan, patientutbildning och uppföljning i vården. Nu har Astma- och Allergiförbundet gjort en enkätundersökning till regionerna för att ta reda på hur primär- och specialistvården fungerar för patienter med atopiskt eksem och i vilken mån de nya rekommendationerna följs.

Vad blev då resultatet? En sak som sticker ut är att mindre än en tredjedel av de svarande inom specialistvården har en personlig behandlingsplan för sina patienter, trots att det rekommenderas i [Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer](#). I primärvården saknas detta helt. Dessutom erbjuder bara 40 procent av de svarande i primärvården en patientutbildning.

Enkäten har skickats till ansvariga för regionernas primär- respektive specialistvård, det vill säga två enkäter per region.

Resultat

Av de 21 regionerna har 14 ansvariga för primärvården och 12 ansvariga för specialistvården inkommit med kompletta svar. Totalt resulterade det i 26 svar utifrån de 42 enkäterna, vilket innebär en svarsfrekvens på 61 procent..

Fråga 1: Är det standard att patienter med atopiskt eksem i regionen förses med en skriftlig personlig behandlingsplan som inkluderar behandlingsmål?

Undersökningen visar att knappt en tredjedel, 27 procent, av de svarande från specialistvården i regionerna har en personlig skriftlig behandlingsplan med behandlingsmål som standard för patienter med atopiskt eksem. Ingen av de svarande i primärvården har detta och en tredjedel i primärvården svarar att de inte vet. Här finns en stor förbättringspotential i både primär- och specialistvården.

	TOTAL	P	S
ja	13%	0%	27%
nej	71%	69%	73%
vet ej	17%	31%	0%
Procent	100%	100%	100%
Antal	24	13	11

Tabell 2.1 P = primärvård och S = specialistvård

Fråga 2: Vilka typer av behandlingar och vilket stöd erbjuder ni patienter med atopiskt eksem i din region?

40 procent av de svarande i primärvården erbjuder patientutbildning/eksemskola, medan alla svarande i specialistvården gör detta, 100 procent. När det gäller andra behandlingar för atopiskt eksem i primärvården, som ljusterapi, medicinska bad, systemisk eller immunhämmande behandling, erbjuder en majoritet av regionerna detta medan 6 av 10 erbjuder biologiska läkemedel och tillgång till psykolog/kurator.

De svarande i specialistvården i regionerna erbjuder alla ljusterapi, systemisk eller immunhämmande behandling och biologiska läkemedel. En majoritet av de svarande i specialistvården erbjuder även andra behandlingar, som medicinska bad, tillgång till psykolog/ kurator och behandling med syntetiska molekyler.

Undersökningen visar att det finns en förbättringspotential för primärvården, som i högre grad skulle kunna erbjuda patientutbildning för patienter med atopiskt eksem.

	TOTAL	P	S
medicinska bad	81%	80%	82%
ljusterapi	95%	90%	100%
systemisk eller immunhämmande behandling	86%	70%	100%
biologiska läkemedel	81%	60%	100%
eksemskola/patientutbildning	71%	40%	100%
tillgång till psykolog/kurator	67%	60%	73%
syntetiska molekyler	38%	0%	73%
inget av ovanstående	0%	0%	0%
Procent	519%	400%	627%
Antal	21	10	11

Tabell 2.2 P = primärvård och S = specialistvård (Här har de svarande kunnat ange fler än ett alternativ vilket gör att den totala procentsatsen blir över 100 procent)

Fråga 3: Använder din region livskvalitetsmättet DLQI när behandlingen av patienter med atopiskt eksem utvärderas?

För att kunna utvärdera och följa upp behandlingen för patienter med atopiskt eksem är livskvalitetsmättet DLQI (Dermatology Life Quality Index) en bra metod som används i vården, även om den inte är standardiserad.

18 procent av de svarande i specialistvården använder livskvalitetsmättet DLQI för att utvärdera behandlingseffekten för alla patienter med svårt atopiskt eksem. 73 procent använder det för patienter med svårt atopiskt eksem, medan 9 procent använder det sporadiskt.

I primärvården svarar 63 procent av nej på frågan och ingen använder DLQI för att utvärdera behandlingseffekt för alla patienter med svårt atopiskt eksem, medan 25 procent använder det för patienter med svårt atopiskt eksem och 13 procent använder det sporadiskt.

I specialistvården erbjuds alltså uppföljning med livskvalitetsmättet DLQI i olika grad. Men i primärvården är det så mycket som 65 procent av de svarande i primärvården som inte följer upp med DLQI alls. Även om DLQI inte är ett validerat sätt att följa upp patienter med atopiskt eksem visar undersökningen på brister i uppföljningen i primärvården. Det gör att det även kan bli svårt att få bedömning av en specialist vid behov. Även när det gäller uppföljning av patienter med atopiskt eksem finns behov av förbättring i primärvården.

	TOTAL	P	S
Ja, för alla patienter med atopiskt eksem	11%	0%	18%
Ja, för patienter med svårt atopiskt eksem	53%	25%	73%
Sporadiskt	11%	13%	9%
Nej	26%	63%	0%
Procent	100%	100%	100%
Antal	19	8	11

Tabell 2.3 P = primärvård och S = specialistvård

Det här vill vi i Astma- och Allergiförbundet

Atopiskt eksem är en av våra största folksjukdomar och påverkar drygt en miljon människors liv. Trots detta behandlas det som en sidofråga i vården. Det vill vi ändra på!

Vi kräver:

- **Obligatorisk kompetensutveckling inom primärvården:** Vårdpersonal måste utbildas i att känna igen och behandla till exempel atopiskt eksem på rätt sätt..
- **Full implementering av Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer:** Alla vårdgivare i hela vårdkedjan ska följa dessa riktlinjer.
- **Att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram Nationella riktlinjer:** Vi behöver tydliga direktiv för att säkerställa att alla patienter med atopiskt eksem får likvärdig och adekvat vård, oavsett var de bor i landet.

Astma och
Allergiförbundet